

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

15
1921

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ



BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν ΡΜΗ' κατάλοιπον τοῦ Λάμπρου περιέχει « Ἰωάννου Σταυρακίου Λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Δημητρίου παράφρασις εἰς τὴν καθωμιλημένην ἐκ τοῦ κώδ. Μον. Βρυγμένου 134»¹. Τὸ κείμενον τῆς μεταφράσεως εἶνε ἔτοιμον πρὸς ἐκδόσιν, προτάσσεται δὲ τούτου εἰσαγωγή ἡμιτελής, ἣν δημοσιεύομεν κατωτέρω.

Περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀκμῆς τοῦ Ἰωάννου Σταυρακίου ὡς καὶ τοῦ βίου αὐτοῦ ἀρκούσας παρέχουσιν ἡμῖν εἰδήσεις αἱ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολαὶ τοῦ Γρηγορίου τοῦ Κυπρίου,² ὅστις ἐν τῇ 4^η ἐπιστολῇ μεταξὺ ἄλλων λέγει περὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Σταυρακίου «καὶ ταῦτα φιλόσοφος ἀνὴρ ὢν καὶ τὴν τῆς γεωμετρίας ἰσότητα ἐπαινῶν καὶ πρὸς γε χαρτοφύλακος ἔχων ἀξίωμα ἐν οὕτω περιρρανεῖ καὶ μεγάλῃ τῇ πόλει καὶ τοῦ δικαίου περιβεβλημένος, εἰ καὶ τις ἕτερος ἐν Θεσσαλονίκῃ».³ Κατὰ ταῦτα οὐναται ἀσφαλῶς πλὴν νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἐποχὴ τῆς ἀκμῆς τοῦ ἡμετέρου Σταυρακίου, ἥτις κατὰ Κρουμβάχερ μένει ἀπροσδιόριστος.⁴ Καὶ ἐκ τοῦ Λόγου δὲ τοῦ Ἰωάννου Σταυρακίου

1. Πρβλ. Γ. Χαριτάκη κατάλογον τῶν καταλοίπων Σπ. Λάμπρου σ. 127.

2. Πρβλ. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου μητροπολίτου Λεοντοπόλεως Γρηγορίου τοῦ Κυπρίου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἐπιστολαὶ καὶ μῦθοι. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1910. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Γρηγορίου Κυπρίου αἱ ἀκόλουθοι ἀπευθύνονται πρὸς τὸν ἡμέτερον Σταυράκιον ιδ'. κ'. κα'. κβ'. κγ'. κη'. οστ'. ος'. πβ'. ιθ'. ρστ'. (πρβλ. ἐν ἀν. καὶ σελ. ιβ').

3. Ἐν ἀν. σελ. 76 β. Πρβλ. ἔτι Fabricius—Hagles τομ. X σελ. 219. Petri Lambecii de augustissima bibl. Caeserea Vindobonensi τομ. I σ. 136 β.

4. Κρουμβάχερ κατὰ μετάφρασιν Σωτηριάδου Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας τομ. Α' σελ. 385 ὅστις (Σταυράκιος) δὲν ἐξητάσθη ἔτι ποτε

εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον οὐνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ἀριστα τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς τοῦ Σταυρακίου. Ἴδου τί ἀναγινώσκουμεν ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ « Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς παλαιὰ ἄς ἀφίσωμεν καὶ ἄς εἰποῦμεν ἄλλα νεώτερα, τὰ ὅποια εἶναι καὶ πολλοὶ ἀνθρώποι ζωντανοὶ ὅπου τὰ εἶδαν

Διὰ νὰ χαθῆ ἡ κακία γίνεται ἀπὸ θεοῦ μεγάλη παιδευσίς εἰς τὰ μέρη τῶν Ῥωμαίων μὲ τὸ νὰ πταίσουν εἰς τὸν θεὸν καὶ νὰ καταφρονήσουν τὰ αὐτοῦ δικαιώματα. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπήρασαν οἱ Αἰατῖνοι τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφυγεν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μὴ ἔχοντας ποῦ νὰ σταθῆ

Τότε καὶ ὁ αὐθέντης τῶν Βουλγάρων Ἰωάννης, ὁ καὶ ὁ Ἰωαννίτζης ὀνομαζόμενος, ἐστράτευσε καὶ αὐτὸς κατὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐρημάζοντας καὶ χαλῶντας τὰς χώρας καὶ κάστρη ὅλα τῆς Μακεδονίας ἐφθασε καὶ εἰς τὴν μεγαλόπολιν Θεσσαλονίκην». ² Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται δῆλον ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Σταυράκιος ἤκμασεν ὀλίγον μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων.

Ὁ Κρουμβάχερ λόγον ποιούμενος περὶ τῶν ἔργων τοῦ ἡμετέρου Σταυρακίου ἀναφέρει « Ἀνέκδοτος ἐτι εἶνε ἡ (συλλογὴ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου Δημητρίου) τοῦ Ἰωάννου Σταυρακίου διακόνου καὶ χαρτοφύλακος ἐν Θεσσαλονίκῃ ὅστις δὲν ἐζητάσθη ἐτι πότε ἐζήσε. Περιέχεται δὲ ἐν ἱκανοῖς χειρογράφοις οἷον ἐν κώδ. Bodl. Seld. 46 αἰῶνος 12 φυλλ. 95β. — 135β. Εἰς τὸν αὐτὸν Ἰωάννην ἀποδίδεται καὶ Βίος τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης ἁγίας Θεοδώρας π. χ. ἐν τινι χειρογράφῳ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Φλωρεντίας (πρώην Cameldoli 1214

ἐζήσε . . . Λεπτομερῶς ἐξήτασε τὰ τοῦ βίου τοῦ Σταυρακίου ὁ Eduard Kurzt (Περὶλ. Byz. Zeits. τομ. 12 σελ. 614—625 ἐνθα ἀνάλυσις τοῦ ἔργου τοῦ Kurzt ὑπὸ Paul Maas).

2. Παρέθεσα τὸ κείμενον τοῦ λόγου ἐκ τῆς ἡμετέρας μεταφράσεως.

αἰῶνος 121, ὃ περ περιέχει ἀποκλειστικῶς ἐγκώμια ἁγίων γυναικῶν». ¹

Τῶν λόγων τούτων μένει ἔτι ἀνέκδοτος ὁ εἰς τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ² ἔχει δ' ἐκδοθῆ ὁ εἰς τὴν ἁγίαν Θεοδώραν. Ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ λόγου τούτου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἀρσένιου ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα τῆς ἁγίας Θεοδώρας τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης». Ἐν τέλει τοῦ ἔργου τούτου εὐρίσκουμεν τὸν βίον τῆς ἁγίας Θεοδώρας, τὸν συγγραμμένα ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Σταυρακίου, ἐκδομένον ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ Κρουμβάχερ μνημονευομένου χειρογράφου τῆς Φλωρεντίας. ³

Τὴν μετάφρασιν τοῦ λόγου τούτου τοῦ Σταυρακίου εἰς τὴν ἁγίαν Θεοδώραν ἐξέδωκεν ὁ Eduard Kurtz ⁴ μὴ γνωρίζων ὅτι ἡ μετάφρασις αὕτη ἦτο ἤδη ἐκδομένη κατὰ τὸ 1731. Ἐν τῇ ἐνταῦθα βιβλιοθήκῃ τοῦ κ. Γεωργίου Μπαλτατζῆ μεταξὺ τῶν ἄλλων ὑπάρχει καὶ τὸ ἀκόλουθον βιβλίον «Ἀκολουθία τῆς ὁσίας μυροβλύτιδος καὶ θαυματουργοῦ Θεοδώρας τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ. Νῦν πρῶτον τυπωθεῖσα συνεργείᾳ, ἐπιμελείᾳ καὶ δαπάνῃ τῶν Κυρίων Θεολόγῃ ἱερέως καὶ Ρίζου Γεωργίου διὰ ψυχικὴν αὐτῶν σωτηρίαν διορθωθεῖσα δὲ ὡς ἐρικτὸν παρὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐν ἱερομονά-

1. Ἐν. ἀν. σελ. 385—386. Περὶ τινος στιχηροῦ τοῦ Σταυρακίου εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Δημήτριον πρβλ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως «Ἰωάννης Σταυράκιος καὶ Δημήτριος Βεάκος», (πρβλ. Viz. Vrem. 1906 σελ. 493—495 καὶ Byz. Zeits. τομ. 16 σελ. 692 ἑ.λ.).

2. Ὁ διαπρεπὴς ἐπιστήμων καὶ ἀρχιεπίσκοπος πῶν ἐν Ἑλλάδι καθολικῶν κ. L. Petit ἔχει ἤδη προετοιμάσει ἐπὶ τῇ βάσει τριῶν χειρογράφων τὴν ἐκδοσιν τοῦ λόγου τούτου τοῦ Σταυρακίου, ὡς μοι πάνυ εὐγενῶς ἀνεκοίνωσεν.

3. Πρβλ. Byz. Zeits. τομ. 9 σελ. 276. Ὁ Ἀρσένιος παραθέτει εἰς τὰ ἑλληνικὰ κείμενα καὶ ρωσικὴν μετάφρασιν.

4. Πρβλ. Byz. Zeits. τομ. 12 σελ. 614—625 ἐνθα διεξοδικῆ κρίσις τοῦ Paul Maas εἰς τὸ ἔργον τοῦ Kurtz, ἐν ᾧ γίνεται λόγος περὶ τῆς ἁγίας Θεοδώρας καθόλου καὶ παρατίθεται μετάφρασις τοῦ λόγου τοῦ Σταυρακίου.

χοις κύ. κύ. Γρηγορίου Μοσχοπόλεως. Ἐν Μοσχοπόλει 1731». Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἀπὸ σελίδος 33—38 εὔρηται «Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης Ἰωάννου τοῦ Σταυρακίου λόγος εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα τῆς ὁσιμυροβλύτιδος Θεοδώρας, μεταφρασθεὶς εἰς τὴν κοινὴν γλῶτταν παρ' ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου ἐν ἱερομονάχοις Συμεών». ¹

Καὶ τοῦ λόγου τοῦ Σταυρακίου εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, ἐνῶ τὸ ἀρχικὸν κείμενον ἐμεινεν ἀνέκδοτον, ἐξεδόθη ἢ μετάφρασις τὸ μὲν ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Δαμασκηνοῦ, ² τὸ δὲ ἐν τῇ Θύρᾳ μετανοίας. ³ Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἔργῳ, τῷ πολλῶν τύποις ἐκδοθέντι, εὔρηται ἐν τέλει Ἰωάννου χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης τοῦ Σταυρακίου λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ μυρορροῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ μὲν μερικὰ ἐγράφησαν παρὰ τοῦ ἐν μοναχοῖς Δαμασκηνοῦ τοῦ ὑποδιακόνου καὶ Στουδίτου, τὰ δὲ λοιπὰ εἰσι ταῦτα». ⁴

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται ὀφθαλμὸν ὅτι ἡ μετάφρασις τοῦ λόγου τοῦ Σταυρακίου εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον ἔχει ἤδη ἐκδοθῆ. Ἄν καὶ τὸ ἡμέτερον κείμενον συγκρινόμενον πρὸς τὸ ἤδη ἐκδιδόμενον δὲν δεικνύει πολλὰς διαφορὰς, ἐν τούτοις νομίζομεν ἄξιον δημοσιεύσεως τὸ κείμενον τοῦτο, ὡς ἐπιστημονικῶς ἐπεξεργασμένον ὑπὸ τοῦ Λάμπρου, καὶ δυνάμενον οὕτω νὰ θεωρηθῆ τὸ ἀύθεντικὸν κείμενον τῆς παραφράσεως τοῦ λόγου τοῦ Σταυρακίου εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον.

Ἄξια ἰδιαιτέρας ἐρεῦνης ἤθελεν εἶσθαι ἡ σύγκρισις τῆς

1. Πρὸς. Legrand—Petit Bibl. hell. τοῦ 18 αἰῶνος τομ. α' σελ. 235 ἔ.

2. «Θησαυρὸς Δαμασκηνοῦ τοῦ ὑποδιακόνου καὶ στουδίτου τοῦ Θεσσαλονικέως» πρὸς. «Λόγος ΛΕ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ μυροβλήτου μεταφρασθὲν εἰς τὴν κοινὴν γλῶτταν παρὰ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου τοῦ ὑποδιακόνου καὶ Στουδίτου περιέχον ὁμοῦ καὶ τινῶν θαυμάτων διήγησιν» (Ἐν ἐκδ. Φιλιππίδου ἐν Βενετίᾳ, 1818 σελ. 403—414).

3. «Θύρα μετανοίας ἤτοι βίβλος κατανοητικῆ καὶ ψυχωφελεστάτη».

4. Ἐν. ἀν. ἐκδ. τυπογ. Φοῖνικος 1852 σελ. 167—177.

μεταρράσεως ταύτης πρὸς τὸ ἀρχικὸν κείμενον τοῦ Σταυρακίου. Δυστυχῶς αὕτη δὲν δύναται νὰ γείνη νῦν, ἐλπίζομεν ὁμῶς ἔτι ὁ Σεβ. L. Petit ταχέως θέλει δημοσιεῦσαι τὸ κείμενον τοῦ λόγου τοῦ Σταυρακίου εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον καὶ θέλει συγκρίνει τὴν μετάφρασιν πρὸς τὸ κείμενον. Ὅπως ἐν τούτοις οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν λάβωσιν ἰδέαν τινὰ τῆς σχέσεως τῆς μεταρράσεως πρὸς τὸ ἀρχικὸν κείμενον συγκρίνω κατωτέρω μέρος τινὰ τοῦ κειμένου τοῦ λόγου τοῦ Σταυρακίου πρὸς τὴν μετάφρασιν.

Κείμενον Σταυρακίου 1.

Τότε δὴ τότε ἄωρι τῆς νυκτός εἰς τέλος θεὸς τὴν ἑαυτοῦ τῆς ἐκδικήσεως ῥομφαίαν ἐστίλβωσε καὶ ὑπέδηξεν ὡσὲν θηγάνη τῷ ζήλῳ τοῦ μάρτυρος. Καὶ αἰφνης ὁ ἀγρυπνος τῷ ὄντι φύλαξ καὶ πολιοῦχος ἡμῶν καὶ μέγας τοῦ μεγάλου βασιλέως στρατιώτης Δημήτριος ἐφιππος ἐφ' ἵππου λευκοῦ τῷ Βουλγαράνακι φαίνεται καὶ καιρῶν ἀκοντίζει παραχρῆμα τὸν ἄθλιον. Ὁ δὲ μέγα παραντίκα ἀνακραγῶν κατεβοῶτο τοῦ ἀρχιστρατήγου τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ Μαναστρᾶ ὡς δῆθεν τρωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ· τούτον γὰρ ἐδόκει δρᾶν ἱπλαζόμενον, ἦπερ εὐγενεῖ καὶ λευκῷ ἵππῳ ἱππάζετο, τῆς σκηνῆς ἐνδον γενόμενον καὶ λόγχην, ἣν περιέφερε τῇ καρδίᾳ τούτου ἐμβύψαντα. Καὶ αὐθις κατεβοῶτο τούτου καὶ πολλάκις ὡς καὶ αὐτὸν ταῖς κραυγαῖς θορυβηθέντα καὶ ἀναπηδήσαντα τῆς στρωμνῆς, ἐν γειτόνων γὰρ ἦν αὐτῷ ἡ σκηνή, εἰσελθεῖν καὶ ἰδεῖν καὶ φανῆναι καὶ ἀκοῦσαι· ὡς σὺ με πρὸς

Παράφρασις

Τότε δὴ τότε παρόωρα τῆς νυκτός ἐστίλβωσεν ὁ θεὸς τὴν ρομφαίαν τῆς ἐκδικήσεως κατ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἀκόντισεν εἰς τὸν ζήλον τοῦ μάρτυρος, καὶ ὁ κατ' ἀλήθειαν ἀγρυπνος φύλαξ καὶ προναητῆς μέγας τοῦ μεγάλου βασιλέως στρατιώτης καὶ θαυματουργὸς Δημήτριος ἐφάνη καβαλλάρις εἰς ἄσπρον ἄλογον ἐμπρὸς εἰς τὸν βασιλέα τῶν Βουλγάρων Ἰωάννιτσην εἰς οχήμα τοῦ ἀρχιστρατήγου του Μαναστρῆ, καὶ ἐκτύπησέ τον εἰς τὴν καρδίαν τὸν ταλαίπωρον πληγὴν θανατηφόρον. Καὶ πικρὸς ἐφώναξε καὶ ἐκατηγόρει τὸν ἀρχιστράτηγον του Μαναστρῆ ὡς τάχα ἐκεῖνος τὸν ἐκτύπησε, διότι εἶσι τοῦ ἐφάνη πῶς ἐκεῖνος τὸν Μαναστρῆν ἐβλεπε καβαλλάριν εἰς τὸ εὐγενικὸν ἄσπρον ἄλογον, ὅπου ἐκαβαλλίκευσε καὶ τὸν ἐκτύπησε· καὶ εἶσι ἐφώναξε φοβερίοντα, ὅτι, ἂν ζήσῃ ἕως νὰ ἐξημερώσῃ, νὰ φονεύσῃ αὐτὸς τὸν Μαναστρῆν, τόσον ὅπου ἀπὸ ταῖς πολ-

1. Corpus scriptorum Hist. Byzant. Γεώργιος Ἀκραπολίτης σελ. 236—237 ἀνατίκωσις ἀποσπασμάτων δημοσιευθέντων τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἀλλεβίου.

βραχέος ἐφιππος τῷ λευκῷ ἵππῳ γενόμενος ἐνταῦθα κατέσφαζας δόρατι»².

2. Πρὸς καὶ τὰ κατωτέρω.

Κείμενον Σταυρακίου 1.

Ἐν τῇ πόλει τῆς πόλεως ταύτης πρὸς Βυζαντίδα κατὰ τινα χρείαν ἀφορηθεὶς νόσῳ περιπέτωκε δεινῇ· ἐκ δὲ τῆς καὶ ἡεῦμα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμπίπτει δορυμὸν καὶ τοὺς σωματικούς φωσγῆρας ἡμιούρωσε. Καὶ τῆς μὲν νόσου ἀπαλλαγείς, ὁμῶν ἦν, τῆς δὲ τυφλώσεως τὸ πυράκιον ἄθλιος καὶ ἀνερέργητος, περιγίει δὲ λίθοις προσπαίων· πόδας τοῖς προσκρούσμασι συντριβόμενος, καὶ θεραπεία τούτῳ ἦν οὐδαμοῦ. Εἰς νοῦν λαμβάνει τὸν μέγαν Δημήτριον καὶ τὴν ἰατρείαν ἐζήτει καὶ ἀντιβολῶν οὐκ ἐπαύετο· καὶ εἶθε τῇ ἐμῇ πατρίδι Θεσσαλονίκη παρῆν καὶ τὸν μέγαν εἶχον ἐκεῖσε προσλιπαρεῖν ἄθλητήν, ἔβρα, καὶ τῆς ἐφέσεως ἂν οὐκ ἀπέτυχον. Ἀλλὰ φθάνει καὶ ἐκεῖ ὁ ζητούμενος αὐτῷ ἰατρὸς καὶ ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ προστάτης ταχύνει τὸ τῆς οἰκείας μάνδρας ἐπισκέψασθαι πρόβατον καὶ ὁ καλὸς τῆς Θεσσαλονίκης οἰκοδεσπότης τὴν ἀπολωλυῖαν εὐρέσθαι τρέχει δραχμῆν».

1. Πρὸς Migne τομ. 116 σελ. 1384 καὶ Acta sanctorum τομ. 1 σελ. 190, καὶ τὰ κατωτέρω θεύματα «Ἄλλος ἓνας ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς Ἀδριανούπολιν». «Ἀκούσατε καὶ ἄλλο θεῦμα τοῦ ἁγίου» καὶ «ἃ εἰπούμεν καὶ τὸ θεῦμα ὅπου ἔγενεν εἰς τὰ μέρη τῆς Καππαδοκίας» πρέπει νὰ παραβληθῶσι πρὸς Migne ἐν. ἀν. καὶ Acta sanctorum σελ. 191—195 καὶ 197. Τὰ τεμάγια ταῦτα ἢ εἶνε τοῦ Σταυρακίου ἢ αἴλου παραληφθέντα κατὰ λέξιν ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου.

2. Πρὸς καὶ τὰ κατωτέρω.

λαῖς φωναῖς ἐξύπνησεν ὁ Μαναστροῖς καὶ ἔδραμεν νὰ ἰδῇ τὸ γενόμενον. Καὶ ἀκοντάς νὰ τοῦ λέγῃ ὅτι ἐσὺ ἦλθες καθσλλάρης καὶ μὲ ἐσχότωσας μὲ τὸ κοντάρι σου. 1

1. Πρὸς καὶ τὰ κατωτέρω.

Παράφρασις

Ἀνθρώπος τις ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ χρείαν τοῦ καὶ ἐκεῖ ἔπεσεν εἰς ἀσθένειαν μεγάλην, τόσον ὅπου ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀσθένειαν ἐκατέβη αἷμα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἐτυφλώθη. Καὶ μὲ ὀλίγον καιρὸν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ὑγίανεν, ἀμμή ἀπέμεινε τυφλὸς ὁ ἄθλιος· ἐπεριπάτει δὲ μέσα εἰς τὴν πόλιν σκοντάβοντας ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ γυρεύοντας ἰατρείαν, ἀμμή δὲν ἤθε. Τέλος ἐνθυμήθη τὸν μεγαλομάρτυρα Δημήτριον καὶ ἐζήτει τὴν ἰατρείαν, καὶ δὲν ἔπαυε νὰ παρακαλῇ τὸν ἅγιον νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ ἔλεγεν· Ἄμποτες νὰ ἦμουν εἰς τὴν πατρίδα μου τὴν Θεσσαλονίκη νὰ παρακαλέσω τὸν ἅγιον, ἤθελα ἰατρευθῆ. Ἀλλὰ φθάνει καὶ ἐκεῖ ὁ ζητούμενος ἰατρὸς καὶ ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ προστάτης ἐπιμελεῖται τῆς μάνδρας τοῦ τὸ πρόβατον. 1

1. Πρὸς καὶ τὰ κατωτέρω.

Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸ ὑπὸ τοῦ Λάμπρου ἐπεξεργασθὲν κείμενον τῆς παραφράσεως τοῦ λόγου τοῦ Σταυρακίου εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον καὶ τὴν ἡμιτελῆ, δυστυχῶς μείνασαν εἰσαγωγὴν εἰς αὐτό.

Κ. Ι. Δ.

Ἰωάννου Σταυρακίου

Λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Δημητρίου

Ἰωάννης Σταυράκιος, διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ Θεσσαλονίκης, οὐ ἀπροσδιόριστος εἶνε μέχρι τοῦδε ὁ χρόνος καθ' ὃν ἔζησεν, ἔγραψε λόγον εἰς τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Δημητρίου (*Bibliotheca hagiographica Acta S. Oct. IV* 75, 187—9, 191—2, 200, 201—2, 205, 206—208. Πρβλ. 50, 54, 56, 122, 177, 190, 196, 197, 199). Οὗτος δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὸν τὸ αὐτὸ θέμα πραγματευθέντα μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Ἰωάννην (*Acta Oct. IV*, 104—160). Τοῦ λόγου τούτου ἐξαίρετον παράφρασιν εἰς τὴν καθωμιλημένην περιέχει ἐν β. 1α—20β ὁ ὑπ' ἀριθ. 134 κώδιξ τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἐσφιγμένου, γεγραμμένος τὸν δέκατον ὀγδοὸν αἰῶνα. ἦν ἐκδίδομεν ἐνταῦθα, τοῦτο μὲν ὡς παρέχουσιν διαφόρως ἀπὸ τῶν μέχρι τοῦδ' ἐκδόσεων τοῦ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ πρωτοτύπου, τοῦτο δέ, ὅπως δοθῆ εἰς ἡμᾶς εὐκαιρία νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν εἰς τινὰ τῶν ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ Σταυρακίου διαφωτιζομένων γεγονότων τῆς μεσοχρονίου ἱστορίας τῆς Θεσσαλονίκης.*

Ὁ λόγος φέρει ἐν τῷ ἀγιορειτικῷ κώδικι τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν «Ἰωάννου χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης τοῦ Σταυρακίου λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ μυρορροῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ μὲν μερικὰ ἐγράφησαν παρὰ τοῦ ἐν μοναχοῖς Δαμασκηνοῦ τοῦ ὑποδιακόνου καὶ Στουδίτου, τὰ δὲ λοιπὰ εἰσι ταῦτα· εὐλόγησον πάτερ».

Ἐντεῦθεν δεικνύεται, ὅτι ἡ ἐν τῷ κώδικι τοῦ Ἐσφιγμένου παράφρασις περιορίζεται εἰς μόνον τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ λόγου τοῦ Σταυρακίου τὸ μὴ ἐπεξεργασθὲν ὑπὸ Δαμασκηνοῦ τοῦ Στουδίτου.

Τὸ δὲ κείμενον τῆς παραφράσεως ἔχει ὡδε :

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐκίνησαν οἱ Ἄθεοι μὲ φουσαῖτον ἑκατὴν χιλιάδες, καὶ, κρουσεύοντες τόπους πολλούς, ἔσθλασαν καὶ εἰς τὴν

1. φουσαῖτον ἑκατὸν

* Τὸν λόγον τούτον ἀντέγραψε τῇ ἐμῇ παρακλήσει ὁ συνακολουθήσας μοι κατ' ἀμφοτέρας τὰς εἰς τὸ ἅγιον ὄρος ἐπιδημίας μου, τὴν τε τοῦ 1880 καὶ τὴν τοῦ 1894 κ. Φίλιππος Γεωργαντᾶς, ὅτε ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ μετέβη αὐτόσε ἀποσταλεῖς ὑπ' ἐμοῦ χάριν ἀντιγραφῆς κειμένων τινῶν.

μεγαλόπολιν Θεσσαλονίκην, τὴν κληρονομίαν τοῦ ἁγίου μεγα-
 μάρτυρος Δημητρίου· οἱ ὅποιοι ἕξαφνα περιεκύκλωσαν τὸ κάστρον,
 καὶ παρευθὺς ἔβαλαν σκάλαις, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὰ τειχόκαστρα. Ὁ
 δὲ ἅγιος πάραυτα ἐφάνη ὡς ἂν ἄρματωμένος στρατιώτης, καὶ κατέ-
 5 σφαξε πολλούς· οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον μακρόθεν τοῦ κάστρου, καὶ ἔκα-
 μαν καλύθαις καὶ ἐκάθονταν, καὶ καθεζόμενοι ἐκατεσκεύαζαν πᾶσαν
 ἐτοιμασίαν τοῦ πολέμου· εἶτα ἔκαμαν καὶ πύργους ξυλίνους ὑψηλο-
 13 τέρους ἀπὸ τοῦς πύργους τοῦ κάστρου. Ἦφεραν δὲ καὶ πέ || τραις πολ-
 λαῖς ἐπιτήδειαις διὰ τὸ νὰ πολεμοῦν, καὶ οὕτως ἔβαλαν εἰς τοὺς πύργους
 τοῦ ἁνδρας τεχνίτας νὰ σφενδονίζουν μέσα εἰς τὸ κάστρον, καὶ τόσον
 πολλὰ πυκνὰ ἐπετροβολοῦσαν, ὥστε ἐχάλασαν τὰ φυλάγματα ἀπὸ
 τὰ τειχόκαστρα, καὶ ὄλον τὸ κάστρον ἐταράχθη, καὶ ὄλοι ἔτρε-
 μον καὶ ἐφοβοῦνταν τὸν μέγαν κίνδυνον ἐποῦ τοὺς ἐσυνέβη. Τοῦτου
 τὸν μέγαν κίνδυνον βλέποντες οἱ Θεσσαλονικεῖς, καὶ μὴ δυνάμενοι
 15 νὰ ἀντισταθοῦν εἰς τοὺς πολεμίους, ἔρριψαν ὅλην τους τὴν ἐλπίδα
 εἰς τὸν ἅγιον, καὶ αὐτὸν ἐπαρακαλοῦσαν νὰ τοὺς βοηθήσῃ. Ὁ δὲ
 ἅγιος ὡς ἐτοιμος βοηθὸς πάραυτα τοὺς ἐβοήθησε.

Καὶ ἀκούσατε μετὰ προσοχῆς τὸ παράδοξον τοῦ θαύματος ὡς
 χαριέστατον καὶ ἀρμόδιον τῆς βοήθειας τοῦ ἁγίου. Ἐπαρακίνησε
 20 τοὺς πολίτας, καὶ ἐεῖπεν εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη τοῦ κάστρου νὰ
 ἐναντιωθοῦν τοὺς πολεμίους. Ἐφάνη δὲ καὶ ὁ ἅγιος εἰς τὴν μέσῃν
 τους καὶ ἐπῆρε μίαν μικρὴν πέτραν καὶ ἔγραψεν εἰς αὐτὴν « Ἐν τῷ
 ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἅγιε Δημήτριε βοήθει » καὶ
 ἔρριψε τὴν πέτραν. Καὶ εὐθὺς ἐκεῖνος ὁ ἄξιος πολλῆς τιμῆς λίθος
 22 ὁποῦ εἶχε τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου ὡς ἐνδεδυμένος πολλῆς χάριτος, ||
 26 καθὼς ἔρριφθη, ὑπήγαν ἴσια εἰς τοὺς μεγάλους σωροὺς τῶν πετρῶν.
 ὁποῦ εἶχαν οἱ ἐχθροὶ συναγμένους, καὶ δισκόρπισεν αὐτοὺς καὶ
 ὄλαις ταῖς τέχναις τους ταῖς ἐκατατάξαισε· καὶ ὁ κόπος καὶ ἡ τέ-
 χναις τῶν βαρβάρων εἰς τὰς κεφαλὰς τους ἐγύρισε, καὶ ὄλαις αἱ
 30 κατασκευαῖς τους ἀνενέργηταις ἀπέμειναν. Οἱ δὲ Θεσσαλονικεῖς,
 βλέποντες τὴν δειλίαν τῶν βαρβάρων καὶ λαβόντες θάρρος, ἐσφεν-
 δόνιζαν ἀκαταπαύστως ἀπὸ τὰ τειχόκαστρα. Βλέποντες δὲ οἱ βάρ-

12. τυχόκαστρα μετ' ἑ κενὸν ὑλίγων γραμμῶν 17. ἐβοήθησε 19. ἀρμό-
 διον 20. εὐγῆκαν 21. ἐναντιοθοῦν 31 βλέποντες 31. λαβόντες

ἄραροι τὰς μὲν πέτρας μικράς, τὴν δὲ δύναμιν τοὺς μεγάλην, ἐθαυμάζονταν καὶ ἀποροῦσαν· ἐπήραγ δὲ καὶ εἰς τὰ χέρια τοὺς ἀπὸ ταῖς πέτραις, καὶ βλέπουν καὶ ἦτον γραμμέναις. Καὶ τότε ἐρώτησαν ἕναν ὁποῦ τὸν εἶχαν ἀπὸ τὰ χωρία σκλαβωμένον, τί λέγουν τὰ γράμματα ; Καὶ ἔδειξέ τοὺς τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐθαύμασαν καὶ ἀπόρησαν εἰς τὴν δύναμιν τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, πῶς μόνον τὸ ὄνομά του ἐπικαλούμενον βοήθει τοιοῦτοτρόπως, καὶ ἔπαυσαν πολεμοῦντες.

Μετὰ δὲ ὀλίγον καιρὸν πάλιν ἐσύναξαν ἅ ἢ ἄλλα στρατεύματα φ. 2
περισσότερα καὶ ἦλθαν κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης. Καὶ ἐξαίφνης φαί- 10
νεταὶ ὁ μεγαλομάρτυς Δημήτριος ὡσάν ὅτι ἐξέδωκεν ἀπὸ τὸ κά-
στρον ἡμὲ φουσσᾶτα ἀμέτρητα, καὶ, ὡς τὸν εἶδον, ἐφυγαν εἰς τὰ
ὀπίσω χωρὶς νὰ τοὺς διώκῃ τινὰς, καὶ ἄφησαν τὰ φαγητὰ τοὺς καὶ
τὰς καλύδας τοὺς καὶ τὰ ἄρματά τοὺς, καὶ οὕτως ἐλυτρώθη ἡ πόλις
ἀπὸ τὸν μέγαν καὶ φρικτὸν ἐκεῖνον πόλεμον, καὶ ἐδόξασαν ἅπαντες 15
τὸν θεόν, καὶ τὸν μεγαλομάρτυρα Δημήτριον ἐμεγάλυνον εἰς τὸ
θαῦμα ὁποῦ ἔδειξε· διότι, καθὼς ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐπὶ τὸν πάλαι
Ἰσραὴλ ἔστησε τὸν ἥλιον, ἕως οὗ ἐφόνευσε τὸν Ἀμαλήκ καὶ τὸ
στράτευμα αὐτοῦ ὅλον, οὕτω καὶ ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν
πέτραν ὁποῦ εἶχε τὸ ὄνομά του γεγραμμένον ἐγύρισεν εἰς τὰ ὀπίσω 20
ταῖς πέτραις ὁποῦ ἔρριχναν οἱ ἐχθροὶ κατὰ τῆς πατρίδος του. Ἐδύ-
νετον ὁ ἅγιος καὶ ἄλλοτρόπως νὰ ποιήσῃ τὴν λύτρωσιν, νὰ δώσῃ
θειλίαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς καὶ θάρρος εἰς τὸν λαόν του νὰ κατακό-
ψουν καὶ νὰ ἀφανίσουν τοὺς ἐχθρούς, ἀλλὰ ἔ ἢ ἢ τῆς ἐφάνη τὸν ἅγιον, φ. 21
εἰς τὸ νὰ δείξῃ τὴν παρρησίαν τὴν πολλὴν ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν θεόν, 25
ἔτι μὲ τὴν πέτραν ἔκαμε τοιοῦτον θαῦμα.

Οὕτως λοιπὸν ἐθαυματουργεῖ ὁ ἅγιος, καὶ πᾶσαν ἀσθένειαν ἐθεράπειεν οὐ μόνον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὰ αὐτῆς περίχωρα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην προφθάνει ταχέως καὶ βοήθει τοὺς αὐτὸν ἐπικαλουμένους.

30

- | | | | |
|-----------------|------------------------|------------------|-------------------|
| 1. δύναμιν | 4. σκλαβομένον | 9. Μεταδὲ ὀλίγον | 10. ἐξέφνης |
| 12. μεφουσᾶτα | 13. καὶ κατωτέρω ὀπίσω | 14. ἄρματά | 15. ἅπαντες |
| 19. μετὴν | 20. ὄνομά | 21. ἐχθροὶ | 24. (καὶ κατωτέρω |
| πανταγοῦ) ἐτίθη | 30. προφθάνη | | |

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐδασίλευεν εἰς τοὺς Βουλγάρους ὁ ἐξάκουστος Σαμουήλ, ὅπου ὄριζεν καὶ ἄλλους τόπους, ἐπῆρεν καὶ τὰ περὶ χωρὰ ὅλα τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ πολλὰ ἐπαίδευε τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τοῦτος ἐγέννησε υἱὸν Ῥαδόμηρον, ὁ ὅποιος ἦτον δεύτερος εἰς τὴν δύναμιν περὶ τὸν πατέρα του, πλὴν ἄνθρωπος θηριώδης καὶ ὅλος μηχανικός, φρόνιος τὴν γνώμην, σκληρὸς τὴν ψυχὴν, μισητὸς εἰς ὅλους, δούλος τοῦ θανάτου, ὀλίγον τι παρακάτω ἀπὸ τοὺς ἐκείνου, μιαιφάνος, μιαιφάνος καὶ παμμίαρος. Ἐτοῦτος, ἐξουσιάζωντας τοὺς τόπους ὅπου ὄριζεν ὁ πατέρας του, || ἀδύνατον εἶναι νὰ εἰποῦμεν ὅσα κακὰ ἔκαμνεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἄρπαζεν. ἔδερε, ἐμίανε τὰς παρθένους, ἐδυνάστευε τὰς γυναῖκας, ἄρπαζε τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων, καὶ καθ' ἡμέραν ἀνηλεῶς ἐθανάτωνε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ εἰς ὅλους τοὺς ὑπηκόους του τύραννος ἀπάνθρωπος, χωριστὰ δὲ εἰς τὸ χωρίον λεγόμενον Σοσκόν, διότι εἰς αὐτὸ ἐκάθετον τὸν τὸν περισσότερον καιρὸν, διατὶ ἦτον καλὸς ὁ τόπος, μάλιστα ὅτι εἶχε τόπον διὰ κυνήγια.

Εἰς τοῦτο λοιπὸν τὸ χωρίον ἐκαταικοῦσεν τὸ ἀνθρωπόμορφον ἐκεῖνο θηρίον, καὶ πολλὰ ἐπαίδευε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ καθ' ἑκάστην μὲ θρήνους καὶ ἀναστεναγμοὺς καὶ δάκρυα ἐπαρακαλοῦσαν τὸν ἅγιον Δημήτριον νὰ τοὺς λυτρώσῃ ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ἀνήμερον θηρίον τὸ ἐγληγορώτερον. Ὁ δὲ τύραννος ἐκεῖνος, ὡς ἂν ἤκουέ ποτε τοὺς ἀνθρώπους, ὅπου ἐπαρακαλοῦσαν τὸν ἅγιον Δημήτριον νὰ τοὺς βοηθήσῃ, ἐπεριγελοῦσε τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου, καὶ περισσότερον τοὺς ἐπαίδευε, λέγων «Νὰ ἰδῶ ἂν ἔλθῃ ὁ Δημήτριος νὰ σᾶς λυτρώ || ση 25 ἀπὸ τὰ χέρια μου».

Ἰπακούει λοιπὸν ὁ συμπαθέστατος μέγας Δημήτριος καὶ ἀνίσταται ἕνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπαιδευμένων, καὶ κινᾷ εἰς τὴν βοήθειαν καὶ σωτηρίαν τοῦ λαοῦ λέγοντας «ὡς καὶ τὸν δεσπότην Χριστὸν καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω 30 τῶν προαυλίων μου, καὶ ἐκεῖνα πρέπει νὰ τὰ φυλάξω». Ὁ δὲ τύ-

4. ἐγέννησεν 5. δύναμην 7. ὀλίγον τί 8. ἐξουσιάζωντας 10. καθεκάστιν 10. ἄρπαζε 12. ἀνιλεῶς 18. καθεκάστην 19. μεθρήνους 21. ὀγλυγορήτερον 23. ὄνομα 24. ἰδῶ 25. χερσίου 26. ὑπακούη 27. ἕνεκεν 29. λέγωντας

ραννος ἐσύναξε τὸν ταλαίπωρον ἐκεῖνον λαόν, καὶ τοὺς εὐγαλεν εἰς
 τὰ βουναὶ καὶ εἰς τοὺς λόγγκους καὶ γκρημνοὺς νὰ κυνηγοῦν ἄγρια
 θηρία πεζοί, καὶ ἐδιαλάλησεν εἰς ὅλον τὸν λαόν, ὅτι ὅποιος δὲν
 πιάσῃ θηρίον πηλαλῶντας νὰ λαμβάνῃ θάνατον, καὶ οὕτως τοὺς
 ἐφόνευσεν εἰς τὰ βουναὶ, καὶ τοιουτοτρόπως ἐπαίδεύετον ὁ λαός. Ὁ
 δὲ μεγαλομάρτυς Δημήτριος ὁ ὀγλήγορος ἐσηθὸς τῶν ἐπικαλουμέ-
 νων φθάνει τὸν κάκιστον ἐκεῖνον ὡσάν ἀτραπή ἀνάμεσα εἰς τὰ
 βουναὶ ἐκεῖ ὅπου ἐκυνηγοῦσε καὶ ἐφάνη καβαλλάρης. Καί, καθὼς
 ἦτον ὁ τύραννος εἰς τὸ ἄλογον, τὸν κτύπησε μὲ τὸ κόνταρι εἰς τὴν
 καρδίαν, καὶ ἔπεσε νεκρὸς κάτω πάραυτα, καὶ διεσκορπίσθη ἡ στήριαν τὰ
 κόκκαλά του παρὰ τὸν Ἄδην. Καί, ὅταν τὸν ἀκολουθοῦσαν, εἶδαν
 τὸν ἅγιον ὀφθαλμοφανῶς ὅπου ἐκτύπησε τὸν τύραννον μὲ τὸ κόν-
 τάρι. Καὶ ὁ μὲν ἅγιος πάραυτα ἐγένετο ἀφαντος, ὁ δὲ τύραννος ἔπεσε
 νεκρὸς, καὶ οὕτως ἐλυτρώθη ὁ λαός ἐκεῖ ἀπὸ τὸ ἀνήμερον ἐκεῖνο
 θηρίον καὶ οὐκ ἄνθρωπον.

Μετὰ δὲ ὀλίγον ἐκίνησαν πάλιν ἔθνη πολλὰ κατὰ τῆς Θεσσαλο-
 νίκης, τουτέστι Ῥυγγῖνοι, Στρυμόνιοι καὶ Σαγουδάτιοι, ἔθνη τοῦ
 Παραδούναδι, Τάταροι καὶ Σθλαβῖνοι, θηριώδεις καὶ βάρβαροι. Εἶ-
 χαν δὲ καὶ ἀρχηγὸν ἕναν ὁμότροπόν τους, Περδοῦνον τὸ ὄνομα.
 Ἐτοῦτος ὁ Περδοῦνος εἶχεν ἀγάπην μὲ τὸν Κωνσταντινουπόλεως
 βασιλέα Δέοντα τὸν μέγαν, ἀλλὰ κρυφίως ἐμελέτετο κακὰ κατὰ τῶν
 Ῥωμαίων, καὶ ἐζήτει καιρὸν νὰ σηκώσῃ πόλεμον. Λοιπὸν ἔμαθεν
 ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπιβουλήν του, καὶ ἔστειλε καὶ τὸν ἐπίασαν καὶ τὸν
 ἐβάλαν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ εἶπεν ἕλην του τὴν βουλήν ὅπου εἶ-
 χεν, ὅτι ἔκαμεν ὄρκον νὰ μὴν παύσῃ ποτὲ νὰ κουρσεύῃ τοὺς Ῥω-
 μαίους καὶ ὅσους ἀνθρώπους πιάσῃ νὰ τοὺς θανατώσῃ ἀνηλεῶς χω-
 ρὶς καμμίαν λύπην. Καὶ ἔτις τὸν ἐφόνευσεν ὁ βασιλεὺς. Τοῦτο ὡς
 τὸ ἔμαθαν τὰ βάρβαρα ἐκεῖνα ἔθνη, ἔκαμαν βουλήν πονηρὰν καὶ
 ὤρμησαν κατὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἦλθον κουρσεύοντες τοὺς τόπους,

1. εὐγαλεν 2. λόγγκους 4. πιάσει πηλαλῶντας 5. ἐφόνευσε
 6. ὀγλήγορος 8. καίβαλάρης 10. νεκρὸς 11. κόκκαλά ἀδην ἀκολου-
 θούσαν 12. ὀφθαλμοφανῶς 14. ἐπέσει 16. ὀλίγον 17. Ῥυγγῖνοι στρυμ-
 μόνα σαγουδάτεα τατάροι σθλοβῖνοι 18. θηριώδεις 22. σηκώση 24. ἕλην
 5. ὄρκον 29. ὤρμησαν

καὶ ὡς τὴν Θεσσαλονίκην, Καὶ ὡς ἔφθασαν, ἐμοιράσθησαν εἰς δύο
μέρη, καὶ οἱ μὲν Στρυμόνιοι ἐπίασαν τὸ βορεινὸν μέρος τοῦ κάστρου
καὶ τοῦ Βαρδαρίου, οἱ δὲ Ῥυγγίνοι πάλιν καὶ Σαγουδάτιοι τὸ δυ-
τικὸν μέρος καὶ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἦτον πανταχοῦ τὸ κακόν, καὶ
κατὰ τὸν εἰπόντα κακὸν ἐπάνω εἰς κακὸν ἐγένετο, διότι δύο πω-
πτοὺς χρόνους ἐστέκονταν ἔξω τοῦ κάστρου οἱ βάρβαροι καὶ ἐπολε-
μοῦσαν. Διὰ τοῦτο καὶ πολλή πείνα ἦτον εἰς τὸ κάστρον, καὶ ὡς
φλόγα καὶ κάμινος πυρὸς ἦτον αἱ συμφοραὶ εἰς τοὺς Θεσσαλονι-
κεῖς θεοῦ ἀγανακτῆσαι διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων. Ἀπὸ τοῦτο
καὶ ὁ μεγαλομάρτυς Δημήτριος δὲν τοὺς ἐδοξέθει διὰ τὰς ἁμαρτίας
αὐτῶν. Καὶ κάτω μὲν αἱ πληγαὶ τῶν βαρβάρων ἐπερίσσευον, ἄνω
δὲ ὁ οὐρανὸς κατὰ τὴν προφητικὴν κατάραν ἐγένεν ὡς χάλ || κινος,
καὶ καθόλου δὲν ἔδρευε, καὶ ἐξηράνθη ἡ γῆ καὶ οὔτε ἴπωρικὰ ἦτον,
οὔτε σῖτος, οὔτε οἶνος, οὔτε ἔλαιον, οὔτε ἄλλο τι γέννημα τῆς γῆς·
καὶ ἐγέναν οἱ ἄνθρωποι ἀνίδεοι καὶ ἄμορφοι ὡς νεκροὶ ζῶντες, εἰ-
δὲ καὶ ποτὲ ἤθελαν εἶσαι τινὲς ἀπὸ ταῖς πόρταις νὰ μαζώξουν μο-
λόχαις ἢ τζουκνίδες ἢ ἄλλα χορτάρια φαγητοῦ, παρευθὺς τοὺς
ἔσπραζαν οἱ ἐχθροί, καὶ ἦτον εἰς αὐτοὺς ὁ λόγος τοῦ προφήτου, Ὅστις
ὁποῦ λέγει μετὰ θρήνου· Πέσετε τὰ ὄρη ἀπάνω μας καὶ ἐσεῖς βου-
νὰ σκεπάσετετέ μας. Καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ ἀπὸ τοὺς πολέ-
μους ἐθανατώθησαν πλῆθος ἄπειρον ἀπὸ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, οἱ δὲ
λοιποὶ ἦσαν ὡσεὶ τραυματῆαι ἐν τάφῳ καθεύδοντες καὶ ὡσεὶ ἄνθρω-
ποι ἀδοξήθητοι, οἱ δὲ βάρβαροι πάντοτε ἠγωνίζονταν καὶ κάθε λο-
γῆς μιγανὴν ἐκατεσκεύαζαν, καὶ δυνατὸν πόλεμον ἔκαμναν, καὶ
ὡς εἶδον οἱ Θεσσαλονικεῖς ἔτι παντελῶς ἀδυνατήσαν καὶ ἡ δύναμις
τούς τελείως ἐνεκρώθη, καὶ ἔτοιμοι ἦτον νὰ τοὺς αἰχμαλωτίσουν,
τότε ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ πόνου καρδίας ἐκραξαν πρὸς || τὸν θεὸν
τὸν ὑψίστον, λέγοντες· Σῶσον ὁ θεὸς τὸν λαόν σου τὸν ἁμαρτω-
λόν, σῶσον ἐνεκεν τῆς χρηστότητός σου· ἐπάκουσον τῶν ὑπὲρ ἡμῶν
δεήσεων τοῦ ἀθλητοῦ σου Δημητρίου, καὶ μὴ ἐνθυμηθῆς τὰς ἁμαρ-

3. Ῥυγγίνοι 4. δυσικον 7. πολυ πεινα 11. ἐπερίσσευον 12. δε
13. γῆ πωρικὰ 14. τί γέννημα 15. ἀνείδεοι 16. εἴγη πόρτες
18. ὡσεὶ 22. σκεπασετέ πείναν 23. ἠγωνίζονταν 24. ἐκατασκεύαζαν
26. ἔτοιμοι 29. τῶν ἁμαρτωλῶν 29. ἐνεκεν 31. ἐνθυμηθεῖς

τίας ἡμῶν, ἀλλὰ κάμε ἔλεος εἰς ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς, καὶ μὴ παρὰ
 δόξης ἡμᾶς νὰ μᾶς φάγωσι τοῦτα τὰ ἀνήμερα θηρία. Ἐπήκουσέ
 τοὺς λοιπὸν ὁ πολυεύσπλαγχνος θεός, καὶ εὐθὺς ὁ μέγας Δημήτριος.
 ὁ ἔτοιμος βοηθός, ἐπρόφθατε, καὶ, ἐπειδὴ περιεκύκλωσαν οἱ βάρ-
 βάροι τὸ κάστρον, ἔκαυσαν δὲ καὶ τὴν πρὸς τὸ βόρειον μέρος πόρ-
 ταν τοῦ κάστρου, καὶ ἀνεμποδίστως ἐσέβχινον εἰς τὸ κάστρον· τότε
 δὲ ὁ μέγας Δημήτριος ἐφάνη πεζὸς εἰς τὴν μέσην τοὺς, κρατῶντας
 σπαθὴ εἰς τὸ χέρι του καὶ σηκῶτας τὸ ἀπανωφόρι του. Καὶ ἄλλους
 μὲν τελείως ἔκοπτεν, ἄλλους δὲ ἐλάδωνε μόνον, καὶ ἔλεγέ τοὺς Κα-
 κῶς σᾶς ἔφερεν ὁ θεὸς ἐδῶ, ἐπειδὴ ἐσεῖς ἔτζι κάμνετε, καὶ ἐγὼ ἰδέτε
 τί κάμνω. Ἐφύευσε λοιπὸν ὁ ἅγιος τοὺς πλέον ἐκλεκτοτέρους βαρ-
 βάρους πάραυτα, καὶ || οἱ λοιποὶ ἔφυγον μακρὰν ἀπὸ τὸ κάστρον
 λαβωμένοι, καὶ ἔκλαιον ἐκείνους ὀποῦ ἐσκοτώθησαν, καὶ ἔλυποντο
 πῶς ἐνικήθησαν. Τότε δὴ τότε οἱ ἀσθενεῖς Θεσσαλονικεῖς περιεζώ-
 σαντο δύναμιν, καὶ οἱ νεκροὶ καὶ ἀνίδεοι μὲ τὴν προθυμίαν ἀνεστή-
 θησαν καὶ ἐδίωξαν τοὺς βαρβάρους πολὺν τρόπον. Καὶ ὡσὰν ἐγύρι-
 σαν, ἐπῆραν τὰ ξυλόκαστρα καὶ τὰ ἄρματα καὶ μερικὰ φαγητὰ
 ὀποῦ εἶχαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν καὶ τὸν μέγαν Δημήτριον διὰ
 τὴν δύναμιν ὀποῦ τοὺς ἔδωτε, καὶ ἐδίωξαν τοὺς βαρβάρους.

Καὶ πάλιν οἱ αὐτοὶ βάρβαροι συνάζονται ὅλοι εἰς μίαν τάξιν καὶ
 συμφωνίαν νὰ ἔλθουν νὰ κούρσευσουν πάλιν τὸ κάστρον τῆς Θεσσα-
 λονίκης, καὶ οὕτως ἔρχονται φροδερίζοντας καὶ τρίζοντας τοὺς
 ὀδόντας νὰ τοὺς θανατώσουν ὅλους. Καὶ ὡς ἔφθασαν, καθ' ἕνα ἀπ'
 αὐτουνούς ἐδιανοοῦνταν ποῖα κατασκευὴ ἤθελεν εἶσται καλλίτερη διὰ
 νὰ πάρουν τὸ κάστρον εὐκολα καὶ νὰ τιμηθῇ μὲ τὴν τέχνην ὀποῦ
 ἦρε. Ἐνας δὲ ἀπ' ἐκείνους ἐσηκώθη, καὶ ἐστάθη εἰς τὸ μέσον πάν-
 των ὡς τεχνικώτατος || καὶ πολλὰ δαιμόνιος, ὅτι ἦρε μίαν παρά-
 δοξον τέχνην νὰ πάρουν τὸ κάστρον ἐν εὐκολίᾳ. Καὶ αὐτὸς μὲν ἔτζι
 ἔταξεν, ὅτι μετ' ἐκείνην τὴν τέχνην νὰ πάρουν τὸ κάστρον· οἱ δὲ
 λοιποὶ δὲν τὸν ἐπίστευον, καὶ αὐτὸς πάλιν τοὺς ἐβεβαίωνε, καὶ τὴν
 τέχνην ἐκείνην ἐσχημάτιζεν εἰς τὴν γῆν πῶς νὰ γένη εἰς τὸ πλάτος

8. σπαθὴ ἀπανωφόρι 9. ἔκοπτε 10. ἤφερεν ἐδῶ 13. ἐκείνους;
 21. κούρσευσουν 24. εἶσται 26. ἐσηκώθη 30. ἐβεβαίωνε

καὶ τὸ μάκρος. Καὶ ἡ τέχνη, τοῦ ἦτον νὰ κάμη πύργον εἰς τὴν γῆν
 νὰ ἔχη τροχοὺς ἀποκάτω καὶ νὰ εἶναι ὑψηλότερος ἀπὸ τὸ τειχόκασ-
 τρον καὶ νὰ ἔχη ἐπάνω ὀδόντια ὡσάν τὸ τειχόκαστρον καὶ νὰ ἔχη
 τρία πατώματα καὶ ὀλόγυρα νὰ ἔχη πολεμίστραις σιδηροδεμέναις
 5 καὶ νὰ βάλῃ ἀνθρώπους μὲ δοξάρια, μὲ κοντάρια καὶ μὲ σφενδόννας
 μέσα εἰς τὸν ξυλόπυργον ἐκεῖνον, καὶ εἰς μὲν τὸν ἀπάνω πᾶτον τοῦ
 πύργου νὰ βάλῃ τοὺς ἀνθρώπους μὲ ταῖς σφενδόναις καὶ μὲ τὰ κον-
 τάρια, εἰς δὲ τοὺς κάτω δύο πᾶτους ἐκεῖνους ὅπου εἶχαν τὰ δοξά-
 ρια. Καὶ ἦταν ὅλοι εἰς μίαν ἀγωνίαν καὶ βίαν εἰς τὸ νὰ τελειωθῇ
 10 τὸ ἔργον ἐκεῖνο.

Ἀλλὰ πάλιν φαίνεται ὁ τυχρινόνατος βοηθὸς εἰς τοὺς βάρβα-
 ρους, καὶ δίδει ἓνα ἥ βράπισμα κατὰ πρόσωπον τὸν προμηθευτὴν τῆς
 τέχνης ἐκείνης, καὶ ἐβγήκεν ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ πάραυτα ὁ βάρβαρος
 ἐκεῖνος καὶ ἔφευγεν ἀπὸ τοὺς συντρόφους τοῦ ὡσάν ἀπὸ πολεμίου.
 15 Καὶ οἱ μὲν βάρβαροι ἔκραζαν αὐτὸν νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργον, ἐκεῖνος
 δὲ ἔφευγεν ἀπ' αὐτοὺς καὶ ἐσυντύχαινε ἄλλα ἐξ ἄλλων, ἔρριξε δὲ
 καὶ τὰ ροῦχά του καὶ ἔφευγεν εἰς τὰ ὄρη ὡς ἄγριον θηρίον. καὶ
 ἐκρύπτετον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἔτσι ἀπόμεινε ἡ πολυτε-
 χνία ἐκείνη τῶν βαρβάρων ἀπρακτος καὶ ἀνενέργητος. καί, φεύ-
 20 γοντας ἐντροπιασμένοι νὰ ὑπάγουν εἰς τὸν τόπον τοὺς, διὰ ἐνεργείας
 καὶ βοήθειας τοῦ ἀγίου, κατεσφάγησαν ἅπαντες ἀπὸ τὰ στρατεύ-
 ματα τῶν Ῥωμαίων. Καὶ ἐκεῖνος ὁ τεχνίτης ὅπου ἔχασε τὸν νοῦν
 του, ἐσυμπαθήθη ὑπὸ τοῦ ἀγίου, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν του, καὶ
 προσδραμῶν εἰς τὸ κάστρον, ἐδιηγείτο ἔμπροσθεν εἰς ὅλους τὸ βρά-
 25 πισμα ὅπου ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ ἀγίου, λέγοντας, ὅτι πῶς τοῦ ἐφάνη ἕνας
 νεανίας εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἐκτύπησεν εἰς τὸ πρόσωπον ἓνα βράπι-
 30 σμα καὶ ἥ ἔχασε τὸν νοῦν του, καὶ πάλιν τὸν ἐφάνη εἰς τὰ ὄρη,
 καὶ εὐθὺς ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν του, καὶ εἶπέ του, ὅτι νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ
 εἶναι εἰς τὸ κάστρον. Τότε ἐπήραν τον τινὲς καὶ ὑπήγαγόν τον εἰς
 μίαν ἐκκλησίαν, καὶ μόνον ὅτι εἶδε τὴν εἰκόνα τοῦ ἀγίου, εὐθύς

1. πύργον 4. πολεμίστραις σιδηροδεμέναις 5. μεδοξάρια μεκον-
 τάρια μεσφενδόννας 7. μετά 9. μίαν 12. διδῆ 13. εὐγῆκεν 16. ἐσυν-
 τύχαινε ἔρριξε 17. ταροῦχα ἄγριον 20. ἐνεργείας 21. κατεσφάγησαν
 24. ἐδιηγείτο ἔμπροσθεν 27. εἶπε 28. ἐπήραν 28. ὑπήγαγαν